

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Dějiny Židů v Kutné Hoře a okolí.

Zpracoval

Jaroslav Polák-Rokycana, Praha.

Kutná Hora byla — protože královské horní město — Židům k obývání zakázána. Tím početnější byly obce v jejím blízkém okolí, ba některá velmi silná střediska Židů (příkl. Kolín n./L.) vzala svůj původ jen z té okolnosti, že byla nablízku tohoto pro obchod vysoce důležitého horního města.

Do r. 1871 nebylo K. H. ani sdružení Ž., tím méně nějaké náb. obce. Toho roku ustavil se tam „náboženský spolek“ s 14 členy. R. 1893 bylo v K. H. 169 Židů a předsedou byl Vojtěch Beran; představenstvo: Alois Baš, Mořic Blattner, Josef Polák, Heřman Beck, Jul. Rosenzweig, Ed. Wohryzek; rabín Arnošt Rubinstein. Do r. 1892 měla K. H. modlitebnu v soukromém domě najatou. Teprve r. 1902 vystavěli si vlastní, velmi pěknou synagogu.

Podobné kulturní spolky, jako byl v K. H., zřízeny byly i v Malíně od 16. července 1864, Malešově a Zbraslavicích (založen před více jak 300 lety).

Známý historik prof. dr. Rich. Federotiskl r. 1930 v Českožid. kal. „Malínskou kroniku Wolfa Steinera“, Lezikorau¹⁾, pro naše potomky, k jejich poučení a orientaci, kterou za souhlasu autora přetiskujeme:

„Pokud jsem mohl zjistiti, byla zavedena bohoslužba v Malíně kolem r. 1800. Původcem jejím byl reb Menke Eisler, bratr reb Hersche Eislera. Členy byli: Reb Šelomo Schnabel z Rohozce, reb Šelomo Markus z Libenic, Singer ze Záboře, reb Naftule Landsmann z Nových Dvorců. Později: reb Mauše Freund a reb Šimon Freund z Ovčár. V domě pak byli čtyři bratři: reb Menke, reb Hersch, reb David a reb Baruch Eisler. Mimo to několik starších balbatim²⁾, které uvádím při roce 1842, poněvadž byli tehdy ještě na živu.

*

V r. 1842 přišel písař těchto záznamů po prvé v Malíně do modlitebny, která se nalézala ve vinopalně pana Hersche Eislera na půdě. Byla sice pouze z prken sbita, ale překvapovala, neboť byla pěkně malovanými tapetami polepena, a strop byl ozdoben sluncem, měsícem a hvězdami. Tyto ozdoby provedl zručný domácí učitel Bernard Bauer ze Štok.

Obec tvořilo tehdy 24 otců rodin, a ježto členů přibývalo, byla modlitebna stále těsnější. Členy obce byli: 1. Hersch Eisler, domácí pán, 2. David Eisler, 3. Anschel Grünfeld z Hlízova, 4. Léb Wolf ze Záboře, 5. Josef Markus z Libenic, 6. Šelomo Eisler z Habrkovic, 7. Jechiel Schulhof z Kateřiny, 8. Mauše Steiner z Cirkvice, 9. Jehuda Léb Lederer z Cirkvice, 10. Jakub Schnabel z Rohozce, 11. Mates Leder ze Stuzákova, 12. Majer Spitz z Hlízova, 13. Jakub Eisler z Malína, 14. Menke Eisler z Malína, 15. Baruch Eisler z Malína, 16. Hersch Brelsler z Hlízova, 17. Jakub Grünfeld z Hlízova, 18. Šelomo Lederer ze Sv. Mikuláše, 19. Léb May ze St. Kolína, 20. Bér May ze St. Kolína, 21. Majer Pollatschek, výběrcí mýta, 22. Amschel Lederer,

23. Abraham Freund z Kateřiny, 24. Bér Lederer z Cirkvice.

Modlitebna existovala tehdy již přes 40 let, ale nebyla žádným úřadem uznána, nikdo však také nic proti ní nenamítal, poněvadž bylo všude daleko do chrámu, neboť nablízku nebyla žádná kechilo kedaušo³⁾.

Obec neměla tehdy žádných příjmů, ledaže někdo koupil micvaus⁴⁾ nebo něco šnudoval⁵⁾, neboť za sedadla (Stutgeld) se neplatilo. Potřeby byly ovšem také nepatrné, ledaže nebyl žádný balbús²⁾ schopen jako chazen⁶⁾ a musil býti někdo přijat, anebo že musil býti placen kaure⁷⁾ za lajnování. Jinak jsme byli rádi, když nám zbylo na esrog⁸⁾, na havdole⁹⁾ a jiné nezbytnosti.

Star. byl Hersch Eisler, kaure⁷⁾ jeho učitelé, jinak byl šamísem¹⁰⁾ Mauše Steiner z Cirkvice. Modlitebna pro ženy byla v přiléhající suke¹¹⁾, ovšem přicházely ženy pouze o roš-hašono¹²⁾ a jom-kippur¹³⁾ a tu musily většinou stát, poněvadž nebylo dosti místa pro sedadla.

Tehdy bylo usneseno, aby byla modlitebna pro muže rozšířena. Byla dosud staromódně zařízena, šulchon¹⁴⁾ stál uprostřed a kolem dokola byla sedadla se stojánky. To vše bylo odstraněno a v r. 1847 byly objednány lavice se 36 sedadly za 96 zl. konvenčních anebo 240 zl. vídeňské měny. Také byly koupeny dvě mosazné lampy, čímž modlitebna velice získala.

Tehdy bylo trochu peněz ušetřeno, poněvadž nebyl žádný chazen⁶⁾ najímán, neboť Léb May ze St. Kolína modlíval se šacharis¹⁵⁾ a Léb Wolf ze Záboře musaf¹⁶⁾. Tím se dosáhlo úspor, takže jsme mohli poslati v r. 1848 na výzvu zl. 50 v. m. ke krajskému úřadu do Čáslavě pro chudé v Uhrách.

Rok 1848 přinesl konstituci a nastala volnost stěhování. I přišlo několik rodin do K. H. Prvním byl pan Teller, který tam zřídil cukrovar a měl jen židovský personál, který navštěvoval občas malínskou modlitebnu. Brzy nato byly v Kutné Hoře zřízeny dva sklady kořalky, jídelna a v krátkém čase bylo tam více než celé minjon¹⁷⁾ balbatim²⁾ a malá modlitebna ovšem již nestačila. Pomýšlelo se na její zvětšení. To by bylo vyžadovalo, aby byl zbudován v sousedově zahradě pilíř a nad ním klenba, na které by spočívala rozšířená modlitebna. Majitel zahrady slíbil toto místo zdarma, ale když se mělo začít stavět, žádal 200 zl. kovových za čtvereční sáh. Ale tolik peněz neměla naše obec, proto jsme nechali všecko při starém.

Tehdy byl zvolen starostou pan Bér May, který zůstal tento úřad svědomitě až do vybudování nového chrámu.

V r. 1856 prvního dne pásachu¹⁸⁾ sešli jsme se opět v naší modlitebně, bohužel že naposledy, neboť odpoledne vypukl ve vinopalně požár a dříve, než se sběhli lidé z okolí v Malíně, nezbylo z naší modlitebny nic, pranic. Tři sifré-tauro¹⁹⁾, porauches²⁰⁾, talésim²¹⁾, machzórím²²⁾, lampy, zkrátka vše, co jen jméno má, shořelo až na stříbrnou jad²³⁾, kterou kdysi věnoval zbožný Mendl Rabenbaum z Golčova Jeníkova a kte-